

Köhler, Marie
Marie.Kohler@skane.se

YTTRANDE

Datum 2025-05-28
Ärendenummer 2025-POL000159

1 (4)

Arbetsmarknadsdepartementet

Remiss Frihet från våld, förtryck och utnyttjande

Övergripande kommentarer

Region Skåne är generellt sett positiv till utredningens förslag, som skulle innebära stärkt nationell styrning, bättre samordning och öka möjligheterna för kunskapsbaserat arbete inom området. Region Skåne noterar, liksom utredarna, att insatser inom området ser olika ut i landets regioner vilket skapar ojämlik vård. Förslagen skapar om de genomförs bättre förutsättningar för jämlik vård.

Kommentarer och ytterligare förslag följer nedan.

Regeringen bör utveckla styrningen av centrala myndigheter

Region Skåne menar att det är strategiskt viktigt att inkludera våld i nära relationer i bekämpning av allvarlig kriminalitet. Det är av stor betydelse att se kopplingen mellan ojämlika uppväxtvillkor som drabbar barn och unga med ekonomisk utsatthet, trångboddhet, psykisk ohälsa hos föräldrar, omsorgssvikt/våld och jämställdhetsfrågor och utveckling av kriminalitet. Förebyggande arbete inom en mängd samhällsområden, inklusive hälso- och sjukvården, har därvid stor betydelse för förekomsten av våld i nära relationer.

Regeringen bör inrätta ett nationellt samordningscentrum mot våld vid Jämställdhetsmyndigheten

Region Skåne ser flera fördelar med förslaget. Graden av samordning bör öka och skulle om så sker bland annat ge bättre förutsättningar att genomföra den nationella jämställdhetspolitiska strategin mot våld, förtryck och utnyttjande.

Regeringen bör ändra centrala myndigheters instruktioner

Förslaget ger en grundstruktur som möjliggör ett gemensamt, mer strategiskt och långsiktigt jämställdhetspolitiskt arbete.

Region Skåne ser även positivt på regelbundna fördjupade uppföljningar, till vilka Region Skåne naturligtvis gärna bidrar med statistiskt underlag med mera. Vad gäller indikatorer är det viktigt att följa upp, bedöma tillförlitlighet, träffsäkerhet, användbarhet och synkronisera med uppföljning av eventuella andra strategier. Barns utsatthet behöver särskilt beaktas i uppföljningen och val av indikatorer och Region Skåne ser det som angeläget att det sker ett samarbete avseende utredningens föreslagna indikatorer och föreslagna dito från utredningen *En uppväxt fri från våld*.

Region Skåne föreslår att särskilt fokus läggs på att finna ytterligare indikatorer rörande psykiskt våld, ekonomiskt våld, digitalt våld och så kallat eftervåld. Region Skåne stödjer förslaget om indikatorer som följer upp verksamheters förmåga att upptäcka våld – tex hälso- och sjukvårdens arbete inom mödrahälsovården med att tillfråga gravida om våldsutsatthet. I ett kommande utvecklingsarbete kan även svaret/utfallet på frågan bli en egen indikator, dvs om den gravida är utsatt för våld eller inte. Förslagsvis tas även indikatorer fram för fler verksamheter än mödrahälsovården inom hälso- och sjukvården och tandvården.

Ny uppgift för Socialstyrelsen

Region Skåne stödjer förslaget att ge Socialstyrelsen en nationellt samordnande uppgift gällande kunskapsutveckling av insatser, metoder och arbetsformer. En utvidgning av kunskapsområdet med inkludering av *våldsutövare* är angelägen.

Länsstyrelsernas roll bör förändras

En förändring av Länsstyrelsens roll för att ytterligare förstärka samverkan inom länet är positiv. Region Skåne har god erfarenhet av samverkan med Länsstyrelsen Skåne och stödjer det föreslagna förtydligandet.

Våra förslag kan bidra till att kommuner och regioner i större utsträckning använder nationella kunskapsstöd

Det är angeläget att stärka kunskapskedjan gällande frågor som rör våld i nära relationer. Region Skåne menar att utvecklingsarbetet mot våld i nära relationer, förutom utredningens förslag till uppdrag till Socialstyrelsen, skulle kunna stärkas om kunskapsområdet blev en del av den nationella kunskapsstyrningsmodellen på så sätt att ett *nationellt programområde* Våld i nära relationer skapades. Därpå följande organisationsstrukturer (Nationellt programområde, Regionalt programområde, Lokalt programområde) skulle därmed kunna utvecklas och ytterligare stärka kunskapskedjan.

Regeringen bör ta fram en samlad strategi

Region Skåne ställer sig bakom förslaget till en nationell strategi, som samlar arbetet för att mäns våld mot kvinnor, våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck och utnyttjande i prostitution och människohandel ska upphöra.

Region Skåne stödjer förslaget att arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck inkluderas och ges utrymme i den nationella strategin men där det bör understrykas att det inte får innebära att arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck nedprioriteras.

Region Skåne bedömer, likt utredarna, att det är viktigt att kunskapen om våld ökar inom flera nämnda verksamheter.

Förslag till nationell jämställdhetspolitisk strategi mot våld, förtryck och utnyttjande

Region Skåne stödjer förslaget om en nationell jämställdhetspolitisk strategi mot våld, förtryck och utnyttjande.

Strategins syfte och tillämpningsområde

Region Skåne stödjer förslag om en strategi som gäller i tio år och har de föreslagna utgångspunkterna.

Våldsförebyggande arbete – stärkta insatser med särskilt fokus på barn och unga

Region Skåne är positiv till förslag om stärkta insatser med särskilt fokus på barn och unga som en del av det våldsförebyggande arbetet. Förebyggande arbete som gäller barn och unga och som sker i samverkan mellan olika myndigheter och på olika områden i samhället är av stor betydelse för utvecklingen inom området och för att minska förekomsten av våld i nära relationer. Förebyggande insatser har en given plats i ett långsiktigt perspektiv.

Upptäckt av våld – mer aktivt arbete för att upptäcka och agera vid våld

Region Skåne ställer sig bakom förslaget om ett mer aktivt arbete för att upptäcka och agera vid våld samt förslag till inriktning.

Angående punkterna ”Ökad kapacitet att upptäcka och agera vid våldsutsatthet i sårbara grupper av våld” och ”Verka för att fler arbetsgivare arbetar med upptäckt av våld” önskar Region Skåne belysa ett problem som gäller förekomsten av olika lagstiftning för offentlig respektive privat driven hälso- och sjukvård. Befogenheterna för professionella ser enligt lagen olika ut vad gäller möjligheten att uppmärksamma *det ofödda barnets utsatthet*. För myndigheter inom offentlig hälso- och sjukvård gör en bestämmelse i 25 kap. 12§ offentlighets- och sekretesslag (OSL 2009:400) det möjligt att utan hinder av sekretess lämna uppgifter till myndigheter i hälso- och sjukvården eller socialtjänsten, om uppgiften behöver lämnas för en nödvändig insats till skydd för det väntade barnet. Privata vårdgivare omfattas inte av OSL. Det finns ingen särskild bestämmelse för privata vårdgivare, som särskilt tar sikte på möjligheten att lämna uppgifter till skydd för väntat barn till annan vårdgivare eller socialtjänsten. Privata vårdgivares tystnadsplikt regleras av den vanliga regleringen om tystnadsplikt i 6 kap.12 § patientsäkerhetslag (PSL, 2010:659). Denna fråga är viktig då en graviditet kan vara en utlösande faktor till våldsutövning mot den gravida.

Stöd och skydd till våldsutsatta – förbättrad tillgång och ökad jämlikhet över hela landet

Region Skåne stödjer förslagen, inklusive inriktningen för arbetet inom detta strategiska område.

Vad gäller olika lagstiftning för offentlig respektive privat hälso- och sjukvård är det angeläget att skapa stärkta möjligheter för privata vårdgivare att agera till skydd för det ofödda barnet (se kommentar i föregående punkt.)

Återfallsförebyggande arbete – ett utvecklingsarbete som når fler

Region Skåne stödjer förslagen på inriktning för arbetet inom detta strategiska område. Region Skåne har tidigare i remissvaret påtalat betydelsen av att utveckla arbetet gällande våldsutövare.

Förslag om förstärkt uppföljning

Region Skåne ställer sig bakom förslagen om förstärkt uppföljning med indikatorer samt att ett utvecklingsarbete bör pågå kontinuerligt. Region Skåne är självklart behjälplig med att utföra ett regionalt utvecklingsarbete och lämna in statistiska uppgifter.

Konsekvenser av förslagen

Region Skåne ställer sig bakom utredningens förslag i stort och genomförandet av förslagen kommer att vara positivt för måluppfyllelsen av delmålen inom jämställdhetspolitiken. Förstärkt styrning och uppföljning ökar förutsättningarna för ett långsiktigt och effektivt arbete mot våld.

För att ytterligare förbättra förutsättningarna för en god och jämlik vård önskar Region Skåne att styrningen av uppdrag och resurser till regionerna för att stärka ett långsiktigt våldsförebyggande arbete inom hälso- och sjukvården och tandvården ökar. Resurserna bör anpassas till respektive regions befolkningsstorlek och innebära uppdrag som är permanenta. Stärkt nationell uppföljning ger bättre förutsättningar för analys av det regionala arbetet, jämförelse med andra regioner och möjlighet att vidta åtgärder vid behov.

Anna Mannfalk
Ordförande

Martin Engström
Hälso- och sjukvårdsdirektör